

УДК 378.011.3:34

DOI: 10.31376/2410-0897-2024-3-56-72-77

ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Жеба Євген Олександрович

аспірант

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

e-mail: zheba.lawyer1@gmail.com

ORCID ID: 0009-0006-1131-7021

Кухарчук Роман Павлович

кандидат педагогічних наук, доцент

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

e-mail: kuxap4yk1@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-7588-7406

Researcher ID: HSE-8929-2023

Проаналізовано процес становлення правової держави в Україні, що є ключовим напрямом її політичного та соціального розвитку з моменту проголошення незалежності. Розглянуто фундаментальні цінності, закріплені в Конституції України, а також їх значення для формування демократичної, економічно стабільної держави. Особливу увагу приділено гармонізації національного законодавства з європейськими правовими нормами в контексті євроінтеграційних процесів. Акцент зроблено на важливості реформування правової системи, інституційної модернізації та розвитку правової культури суспільства. Особливо підкреслено роль правової освіти у формуванні компетентності молоді, здатної діяти в рамках закону. Стаття аналізує внесок міжнародних і європейських мислителів у концепцію правової держави та підкреслює значення правової культури для сталого розвитку українського суспільства.

Ключові слова: *правова держава; правова компетентність; євроінтеграція; освітні реформи; громадянське суспільство.*

Постановка проблеми. З моменту проголошення незалежності Україна взяла курс на формування правової держави, оголосивши про старт правових реформ та визнання міжнародних стандартів права. Правова держава асоціюється з фундаментальними цінностями, які закріплені в Конституції України як ключові принципи та ознаки такого державного устрою.

Прийняття Конституції стало основою для незалежності України, закріпивши її суверенітет і територіальну цілісність. Головні принципи, задекларовані в Основному Законі, об'єднують українців у прагненні створити процвітаючу, економічно стабільну державу. Вона відображає багатовікове бажання українського народу жити у демократичній правовій країні, де життя, здоров'я, честь, гідність, безпека та недоторканність людини визнаються найвищими соціальними цінностями.

Підписання Угоди про асоціацію з ЄС та отримання статусу кандидата на членство в Євросоюзі покладають на Україну низку важливих зобов'язань. Серед них – гармонізація національного законодавства з європейськими правовими нормами. Це передбачає зміну законодавчих, адміністративних і державних інституцій для відповідності стандартам ЄС та ефективного впровадження європейських норм у правовий простір України.

Серед основних напрямів можна відзначити гармонізацію законодавства, що передбачає узгодження національних нормативних актів із правовою системою ЄС (*acquis communautaire*). Це охоплює такі сфери, як економічне, соціальне, екологічне та кримінальне право. Важливим є проведення інституційної реформи, яка включає оновлення та модернізацію державних органів влади, судової системи та адміністративних структур, щоб забезпечити відповідність європейським стандартам. Особливо варто наголосити на формуванні правової культури, яка полягає у вихованні нової правової свідомості громадян і покращенні правозастосовчої практики на основі принципів верховенства права та поваги до прав людини. Ще одним пріоритетом є міжнародна співпраця, що передбачає розширення партнерських відносин із країнами ЄС, обмін досвідом і впровадження спільних ініціатив та проєктів.

Євроінтеграція в правовій сфері є стратегічним напрямом для України, що прагне досягти статусу повноправного члена Європейського Союзу. Цей процес сприяє вдосконаленню функціонування правової системи, посиленню правопорядку, захисту основних прав і свобод громадян, а також створює умови для сталого розвитку суспільства.

Зближення України з європейським правовим простором вимагає впровадження реформ у різних сферах правового регулювання. Ці зміни мають забезпечити ефективні механізми розвитку суспільних відносин та вдосконалення правової системи. На цьому шляху Україна продовжує будувати основи правової держави та розвивати громадянське суспільство.

Мета статті. Метою цієї статті є аналіз ключових аспектів формування правової культури й компетентності, що є основою для побудови правової держави. У центрі уваги – значення правової освіти, виховання та підвищення правосвідомості громадян, особливо молоді, в умовах євроінтеграційних процесів України.

При цьому перевага надається дослідженню історичних та теоретичних основ правової держави, проаналізовано погляди античних мислителів, зокрема Аристотеля і Цицерона, а також ідеї Джона Локка, Шарля-Луї де Монтеск'є та Іммануїла Канта. Водночас акцентовано увагу на важливості Конституції України як фундаменту суверенітету та демократичних принципів.

Окрему увагу приділено євроінтеграційному вектору реформ, включаючи гармонізацію національного законодавства із нормами ЄС та модернізацію державних інституцій. Правова культура розглядається як необхідна умова для побудови суспільства, в якому права, свободи та обов'язки громадян є пріоритетними.

Наголошено на ролі правової освіти, починаючи з дошкільних закладів і завершуючи вищою освітою, а також акцентовано на тому, що компетентнісний підхід до правової підготовки сприяє не лише накопиченню знань, а й формуванню навичок і цінностей, необхідних для правомірної поведінки. Також у статті підкреслено стратегічну роль молоді у розвитку правової держави. Саме молоді фахівці, здобувши якісну освіту, здатні здійснювати позитивні зміни в суспільстві та зміцнювати позиції України на міжнародній арені. Також запропоновано рекомендації щодо вдосконалення правової освіти, спрямовані на розвиток правової культури й компетентності молодих фахівців.

Виклад основного матеріалу. Ідея правової держави формувалася протягом століть. Ще в античні часи філософи звертали увагу на необхідність створення справедливих законів та захисту прав людини. Наприклад, Аристотель наголошував, що без верховенства закону жодна форма державного ладу неможлива, адже саме закон має панувати над усіма. Римський мислитель Марк Тулій Цицерон підкреслював, що закон є основою держави, гарантією свободи та джерелом справедливості. На його думку, держава – це справа народу, тобто об'єднання людей, пов'язаних спільними інтересами та згодою щодо питань права. Цицерон підкреслював, що забезпечення правопорядку і захист прав громадян – це обов'язок держави, а не окремих осіб.

Внесок у розвиток концепції правової держави зробили й європейські мислителі, зокрема Джон Локк і Шарль-Луї де Монтеск'є. Джон Локк у своїй теорії поділу влади обстоював ідею взаємодії гілок влади, де законодавча влада має пріоритет, але не є абсолютною. Натомість Монтеск'є вважав, що для уникнення зловживань державна влада має бути поділена на три незалежні гілки: законодавчу, виконавчу і судову. Їх поєднання в одних руках, на його думку, є несумісним із політичною свободою.

Німецький філософ Іммануїл Кант зробив значний внесок у концепцію правової держави. Він вважав, що правове суспільство базується на двох принципах: повній індивідуальній свободі та обов'язковості закону, який забезпечує порядок і примус для всіх без винятку. Таким чином, правове суспільство поєднує свободу особи та регулювальний вплив законів, створюючи баланс між інтересами громадян і держави.

Поняття правової держави залишається однією із ключових категорій у таких дисциплінах, як теорія держави і права, історія правових систем, філософія права, конституційне право та інші галузі юридичної науки. Знання основ конституційного, трудового, цивільного, сімейного, адміністративного та інших видів права є важливим складником повсякденного життя кожного громадянина України. Концепція правової держави передбачає не лише високу правову культуру суспільства, а й обізнаність громадян із основними законами, а також здатність застосовувати їх у практичній діяльності [9].

На сучасному етапі розвитку суспільства особливо актуальним є підвищення рівня правової культури, свідомості громадян та вдосконалення системи правового виховання. Найефективнішим засобом такого виховання є правова освіта, що виступає фундаментом для розвитку особистості, суспільства та держави. Саме від змісту та якості освітніх програм залежить майбутнє країни. Засвоєння основ правознавства під час навчання є оптимальним шляхом для формування правової свідомості та культури молоді. Правова освіта в Україні виконує завдання формування знань, навичок і вмінь у сфері прав, свобод та обов'язків людини, однак вона не є окремим напрямом в освітній галузі, що ускладнює її дослідження. Водночас правова освіта є невіддільною частиною загальної системи освіти в країні.

Забезпечення громадянам права на отримання необхідного обсягу правових знань здійснюється через мережу закладів освіти різного рівня та форми власності. Це включає правове інформування населення за допомогою засобів масової інформації, культурно-освітніх ініціатив та навчальних програм [8].

Правове виховання є невід'ємною частиною навчально-виховного процесу в усіх типах закладів освіти, починаючи від дошкільних і закінчуючи вищими навчальними закладами, установами підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів.

Розуміння норм суспільного співжиття та вимог законів, а також здатність застосовувати їх на

практиці є важливими складовими сучасного суспільного розвитку. Однак ці вміння не є природженими – вони формуються в процесі освіти. Особливу роль у цьому відіграє правова підготовка студентів у вищих навчальних закладах, яка закладає основи правосвідомості та сприяє формуванню кваліфікованих громадян.

Заклади вищої освіти, що займаються підготовкою майбутніх педагогів, зосереджені на формуванні їхньої правової компетентності. У сучасному світі це є важливим елементом професійної підготовки, який включає розвиток правової свідомості, культури та громадянської зрілості майбутніх учителів. В умовах сьогодення педагог повинен прагнути досягти ідеалу вчителя, працювати над особистісним зростанням, спрямовувати свою діяльність на інтелектуальне піднесення нації та сприяти вихованню покоління свідомих громадян України.

Уміння орієнтуватися у соціально-політичних реаліях країни, дотримуватися норм чинного законодавства, використовувати правові механізми для прийняття рішень та реалізовувати їх на практиці можливе лише за умови сформованої правової компетентності. Вона є одним із ключових результатів правової освіти, що базується на компетентнісному підході. Цей підхід акцентує увагу не лише на засвоєнні знань, а й на формуванні правових цінностей та набутті практичного досвіду правової діяльності [1].

Молоді фахівці – випускники вищих навчальних закладів – потребують розвитку правової культури та свідомості. Це допомагає їм ухвалювати виважені рішення в різних аспектах професійної діяльності, таких як організація праці, управління, а також у повсякденному житті. У своїй практиці вони стають учасниками трудових, адміністративних, авторських правовідносин, що робить правову підготовку надзвичайно актуальною. Покращення правової освіти у вищій школі можливе за умови підвищення якості викладання та ефективності засвоєння правничих дисциплін студентами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковці В. Сальников, М. Городиський, М. Подберезький, І. Романов, О. Соломатін, Т. Почтар, О. Скакун, Ю. Калиновський, М. Цимбалюк активно досліджують проблеми формування правової культури, правосвідомості та вдосконалення змісту правової освіти у вищих педагогічних навчальних закладах. Компетентнісний підхід, що став новим явищем у педагогіці, вивчається науковцями Н. Бібік, І. Зимня, І. Єрмаков, В. Лозова, О. Овчарук, А. Хуторський, Д. Брител, В. Кричевський, Ж. Ольховська та ін. Цей підхід передбачає, що компетенції – це основними функціями, вимогами до фахівця, що є необхідною складовою компетентності. Водночас компетентність розглядається як сформована якість, універсальний показник успішності діяльності професіонала [7].

Дослідники В. Болотов, В. Сериков, Б. Андрусишин, Д. Губа, Я. Кічук та М. Подберезький зазначають, що компетентнісний підхід акцентує увагу на здатності людини розв'язувати практичні проблеми. Це включає проєктування, аналіз нового досвіду, рефлексію та оцінку ефективності обраного способу дій. Таким чином, йдеться про «підтверджену готовність особистості до діяльності» [5].

Більшість учених (О. Євсюкова, І. Медведєва, Т. Шамова та інші) вважає, що для майбутніх педагогів ключовими компонентами моделі випускника вищого навчального закладу є інформаційна, комунікативна, правова компетентності та інші складові.

Правова компетентність педагога розглядається науковцями як складне інтегративне утворення, що є частиною цілісної структури особистості вчителя. Вона об'єднує загальноправові та професійно-педагогічні знання, уміння і якості, необхідні для правового виховання учнів та організації власної професійної діяльності в межах правового поля [6].

Дослідження форм, методів і технологій розвитку правової компетентності майбутніх учителів представлено в працях авторів М. Введенського, С. Гуріна, А. Бойко, Я. Кічука, Д. Клочкова, О. Іваній.

Процес формування правової компетентності не зводиться до засвоєння окремих правових знань, умінь чи особистісних якостей. Він є комплексним, поєднуючи різноманітні освітні компоненти, що спрямовані на гармонійний розвиток особистості й діяльності студента [4].

Цей процес включає навчальний компонент, який передбачає виконання трьох основних завдань:

1. Розвиток теоретичного компонента. Він забезпечує майбутніх учителів ґрунтовними знаннями (загальноправовими, професійними, політичними, управлінськими, виховними, психологічними), що сприяють організації професійної діяльності та реалізації правового виховання. Також він формує сучасне правове мислення, сприяє розвитку правосвідомості, а також розглядає право як соціальне явище.

2. Розвиток практичного компонента. Цей напрям зосереджений на формуванні професійних умінь і навичок, які забезпечують функціональну готовність педагога до розв'язання завдань у сфері правової діяльності. Серед таких умінь – інформаційно-інтелектуальні, організаційно-регулятивні, прогностично-проєктивні, виховні, рефлексивні та емоційно-вольові навички.

3. Розвиток особистісного компонента. Він охоплює формування професійно-світоглядних якостей (зацікавленості у правовій підготовці, активності), професійно-поведінкових рис (дотримання правових норм), а також гуманістичної спрямованості особистості, адекватної самооцінки тощо.

Отже, ключовими способами формування правової компетентності майбутніх педагогів є правова освіта, правове виховання та соціалізація в правовому середовищі вищого навчального закладу. Це створює базу для розвитку особистості, здатної реалізувати правові знання у професійній діяльності.

У контексті компетентнісного підходу до правової освіти важливо, щоб майбутні спеціалісти мали глибокі знання щодо своїх прав. Відповідно до законодавства основними правами студентів є: вибір форми навчання; забезпечення безпечних і комфортних умов для навчання, роботи та проживання; доступ до навчальної, наукової, виробничої, культурної, спортивної, побутової та оздоровчої інфраструктури закладу освіти. Також вони мають право брати участь у науково-дослідній діяльності, конференціях, конкурсах, представляти свої роботи для публікації, користуватися бібліотеками, інформаційними фондами, навчальними, науковими й медичними ресурсами закладу на безоплатній основі.

Студенти мають можливість брати участь у студентському самоврядуванні, обговорювати та впливати на вдосконалення освітнього процесу, організацію дозвілля й побуту, а також отримувати моральне та матеріальне заохочення за успіхи в навчанні й науковій діяльності. Вони захищені від усіх форм експлуатації, включаючи фізичну й психологічну. Серед інших прав – пільговий проїзд у транспорті, доступ до гуртожитку, отримання стипендій (зокрема, призначених юридичними чи фізичними особами) та інших фінансових виплат, передбачених законодавством (Закон України «Про вищу освіту», 2014; Закон України «Про освіту», 2017).

Інтегровані характеристики правової компетентності студентів включають нижче названі якості: витриманість, рішучість, відповідальність, готовність до дій, наполегливість у досягненні мети, соціальна нормативність, здатність аналізувати й робити осмислені висновки. До цього додаються інтелектуальність, спокійність, зрілість, упевненість, емоційна стійкість, дисциплінованість, точність у виконанні вимог, а також схильність до підтримки встановлених норм і традицій.

Правова освіта, спрямована на формування правової культури та компетентності, є ключовим завданням освітніх закладів. Вона забезпечує соціально-правову готовність майбутніх фахівців до життя в громадянському суспільстві та їхню здатність виконувати професійні обов'язки в рамках законодавства.

Компетентнісний компонент підготовки сприяє формуванню в студентів поваги до правових норм, переконаності в їхній соціальній значущості та потреби дотримуватися законів. Культурологічний аспект правової підготовки забезпечує розвиток правових цінностей і формує ціннісно-правову орієнтацію особистості, спрямовану на соціально значущу й правомірну поведінку.

Висновок. Таким чином, правова культура є невід'ємною частиною професійної підготовки майбутніх фахівців. Вона охоплює усвідомлення правових норм і цінностей, необхідних для успішної діяльності як у професійній сфері, так і в суспільному житті. Студенти повинні мати високий рівень правової обізнаності, знати свої права й обов'язки, а також механізми їх реалізації. Адже саме їхня правова компетентність впливає не лише на власну конкурентоздатність, а й на розвиток України як правової держави. До перспектив дослідження відносимо аналіз сучасного стану визначеної проблеми в процесі підготовки майбутніх фахівців у ЗВО.

Список використаної літератури

1. Андрусишин Б. І. Підготовка правознавчих кадрів для освітньої галузі. *Юридичні читання молодих вчених* : збірник матеріалів всеукраїнської наук. конф. 23–24 квітня 2004 року. Київ, 2004. С. 3–13.
2. Гусенко А. А. Поляття та сутність правової культури студентів. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. Т. 270. Вип. 258. С. 27–30.
3. Єрмоленко А. Категоричний імператив як раціональна підстава права, влади та держави у політичній доктрині І. Канта. *Філософська думка*. 2008. № 6. С. 178–194.
4. Іваній О. М. Структурно-змістова модель формування правової компетентності майбутнього вчителя у навчально-виховному процесі університету : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Харків, 2012. 20 с.
5. Кічук Я. В. Правова компетентність майбутнього фахівця – пріоритетне завдання громадянської освіти у вищій школі. *Вісник Львів. ун-ту. Серія: Педагогіка*. 2008. Вип. 23. С. 141–147.
6. Клочкова Д. М. Взаємозв'язок формування правової компетенції майбутнього вчителя з правовим вихованням особистості. *Вісник Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка*. 2011. № 12 (223). С. 168–174.
7. Овчарук О. В. Компетентнісний підхід в світі: Загальноєвропейські підходи. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2009. № 5 (13). URL: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>. (дата звернення 10.10.2024).
8. Правова освіта – основа розвитку громадянського суспільства в умовах глобалізаційних викликів. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/21522/1/112-117.pdf>. (дата звернення 10.10.2024).
9. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права і держави : навчальний посібник. Київ, 1994. 236 с.
10. Чебикін О. Я., Булгакова В. О. Психологічні основи правової культури та умови її корегування : монографія. Одеса, 2019. 162 с.

FORMATION OF LEGAL COMPETENCE OF FUTURE PROFESSIONALS

Zheba Yevhen

PhD student, Department of Professional Education and Agricultural Production
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University

Kukharchuk Roman

PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University

Introduction. The article delves into the evolution of Ukraine as a legal state, a cornerstone of its political and societal transformation since declaring independence. The focus lies on understanding the process through which Ukraine has sought to embed constitutional principles that form the foundation of a democratic society. The importance of these principles is evident in their role in creating a politically accountable and economically sustainable framework. Furthermore, the study explores the challenges faced by Ukraine in aligning its legal and institutional systems with democratic norms amidst rapid socio-political changes.

Key aspects include:

- The historical context of Ukraine's independence and subsequent legal reforms.
- The significance of constitutional values in promoting civil liberties and human rights.
- The interplay between legal structures and economic stability in a modern state.

Purpose. This research identifies and analyzes the foundational principles that support the development of a robust legal state in Ukraine. It emphasizes three main areas of focus: legislative Harmonization with European Standards: The need for congruence between Ukrainian laws and European Union legal norms to facilitate integration into the European community; modernization of Public Institutions: Reforming government and legal institutions to ensure transparency, efficiency, and accountability; development of Legal Culture: Cultivating societal respect for the rule of law and embedding legal consciousness across different demographic groups, particularly among the youth. By addressing these areas, the paper highlights how Ukraine can strengthen its governance model to meet global standards.

Methods. The study employs a multi-faceted methodological approach:

1. Comparative Analysis of International Legal Frameworks: Examining successful models from European democracies to identify best practices.
2. Systematic Review of Constitutional Principles: Evaluating how Ukraine's Constitution integrates democratic ideals and legal consistency.
3. Educational Strategies: Investigating how educational programs can raise legal awareness, thereby fostering a culture of lawfulness among the populace.

This comprehensive approach provides a balanced perspective on Ukraine's legal evolution, highlighting both achievements and areas requiring further attention.

Results. The findings underscore Ukraine's steady progress toward European integration, necessitating several key reforms: Legal System Overhaul: Aligning national legislation with EU directives to facilitate smoother international cooperation; Institutional Modernization: Enhancing the capabilities of judicial and administrative bodies to meet global efficiency standards. Legal Education: Significant strides in promoting legal education have increased awareness of constitutional rights, particularly among younger generations. These efforts are crucial in empowering citizens to participate actively in democratic processes.

The study also notes ongoing challenges, including resistance to reforms, gaps in implementation, and the influence of historical legal traditions that may conflict with European norms.

Originality. The article introduces an innovative perspective by intertwining legal and educational disciplines to address the broader concept of legal competence. Key contributions include:

- Highlighting the interdisciplinary role of pedagogy in shaping legal consciousness and promoting civic responsibility.
- Proposing innovative teaching methodologies to enhance the understanding of legal principles among professionals and students across various fields.
- Demonstrating the importance of integrating legal education into standard educational curricula to build a well-informed and law-abiding citizenry.

Conclusion. The research concludes that integrating legal education within broader societal and institutional frameworks is essential for forming responsible and legally competent professionals. It advocates for:

- expanding the role of educational institutions in instilling a culture of respect for the law.
- implementing innovative teaching practices to ensure long-term development of legal awareness.
- Strengthening collaborations between public institutions and educational entities to cultivate a cohesive legal culture.

The study provides a roadmap for leveraging education as a tool to not only enhance legal competence but also foster a resilient civil society capable of sustaining democratic values.

Key words: legal state, legal competence, european integration, educational reforms, civil society.

References

1. Andrusyshyn B.I. (2004). *Pidhotovka pravoznavchyykh kadriv dlia osvitoi haluzi* [Preparation of Legal Cadres for the educational sphere]. *Zbirnyk materialiv Vseukrainskoi nauk.konf. - Collection of Materials of the All-Ukrainian Scientific Conference*. Kyiv, 3–13. [in Ukrainian].
2. Husenko, A.A. Poniattia ta sutnist pravovoi kultury studentiv [The concept and essence of legal culture among students]. *Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly - Scientific Works of Petro Mohyla Black Sea State University*, 270(258), 27–30. [in Ukrainian].
3. Yermolenko A. (2008). *Katehorychnyi imperativ yak ratsionalna pidstava prava, vlady ta derzhavy u politychnii doktryni I. Kanta* [Categorical imperative as a rational basis for law, power, and state in the political doctrine of I. Kant]. *Filosofska dumka - Philosophical thought*, 6, 178–194. [in Ukrainian].
4. Ivani, O.M. (2012). *Strukturno-zmistova model formuvannia pravovoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia u navchalno-vykhovnomu protsesi universytetu* [Structural-content model for forming legal competence of future teachers in the educational process of universities]. *Candidate's thesis*. Kharkiv. [in Ukrainian].
5. Kichuk Y.V. (2008). *Pravova kompetentnist maibutnoho fakhivtsia – priorytetne zavdannia hromadianskoi osvity u vyshchii shkoli* [Legal competence of future professionals as a priority task of civic education in higher education]. *Visnyk Lviv. un-tu - Visnyk of Lviv University*, 23, 141–147. [in Ukrainian].
6. Klochkova, D.M., Chernuha N.M. (2011). *Vzaiemozv'язok formuvannia pravovoi kompetentsii maibutnoho vchytelia z pravovym vykhovanniam osobystosti* [Interrelation of legal competence formation off future teachers with legal education of the individual]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu im. Tarasa Shevchenka - Bulletin of Luhansk Taras Shevchenko National University*, 12 (223), 168–174. [in Ukrainian].
7. Ovcharuk O.V. (2009). *Kompetentnisnyi pidkhid v sviti: zahalnoievropeiski pidkhody* [Competency-based approach worldwide: general european approaches]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia - Information Technologies and Learning Tools*, 5 (13). Access Mode: Link. [in Ukrainian].
8. *Pravova osvita – osnova rozvytku hromadianskoho suspilstva v umovakh hlobalizatsiinykh vyklykiv* [Legal education as the basis for the development of civil society in the face of globalization challenges]. URL: Link. [in Ukrainian].
9. Rabinovych P.M. (1994). *Osnovy zahalnoi teorii prava i derzhavy : navchalnyi posibnyk* [Basics of the general theory of law and state: textbook]. Kyiv. [in Ukrainian].
10. Chebykin, O.Ya., Bulhakova V.O. (2019). *Psykholohichni osnovy pravovoi kultury ta umovy yii korehuvannia: monohrafiia* [Psychological foundations of legal culture and conditions for its adjustment: monograph]. Odesa. [in Ukrainian].

Отримано редакцією 17.11.2024 р.

УДК 378.147

DOI: 10.31376/2410-0897-2024-3-56-77-82

ДОСВІД ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ НІМЕЧЧИНИ

Петрикей Олексій Юрійович

аспірант кафедри технологічної і професійної освіти

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

e-mail: fahrenheitru@gmail.com

ORCID ID: 0009-0006-9929-8231

У статті з'ясовано особливості професійної підготовки майбутніх економістів у закладах вищої освіти Німеччини. Виявлено переваги та недоліки організації професійної підготовки майбутніх фахівців економічної сфери. Констатовано, що модернізація професійної підготовки майбутніх економістів повинна відбуватись з урахуванням соціально-економічних умов функціонування країни та досвіду економічної вищої освіти в розвинутих країнах.

Ключові слова: підготовка майбутніх економістів, фахівці економічної сфери, економічна освіта, професійна підготовка, університети Німеччини.

Постановка проблеми. Інтеграція України до світового і європейського освітнього простору потребує вирішення таких проблем, як: підвищення якості освіти, здійснення моніторингу ефективності діяльності освітньої системи на національному рівні, структурна перебудова освітньої системи відповідно до потреб забезпечення неперервності освіти, розширення міжнародного співробітництва, моніторинг і використання інноваційних ідей зарубіжного досвіду у сфері освіти. У зв'язку із цим актуалізується проблема вивчення зарубіжного досвіду професійної підготовки майбутніх економістів.

Реформування вітчизняної системи підготовки фахівців економічної сфери, входження України до європейського освітнього простору потребує звернення до досвіду підготовки таких фахівців, передусім промислово розвинутих країн.

Для реформування економічної освіти в Україні особливо корисним може бути досвід професійної підготовки економістів у закладах вищої освіти Німеччини, як країни, що має найвищий рівень розвитку